

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

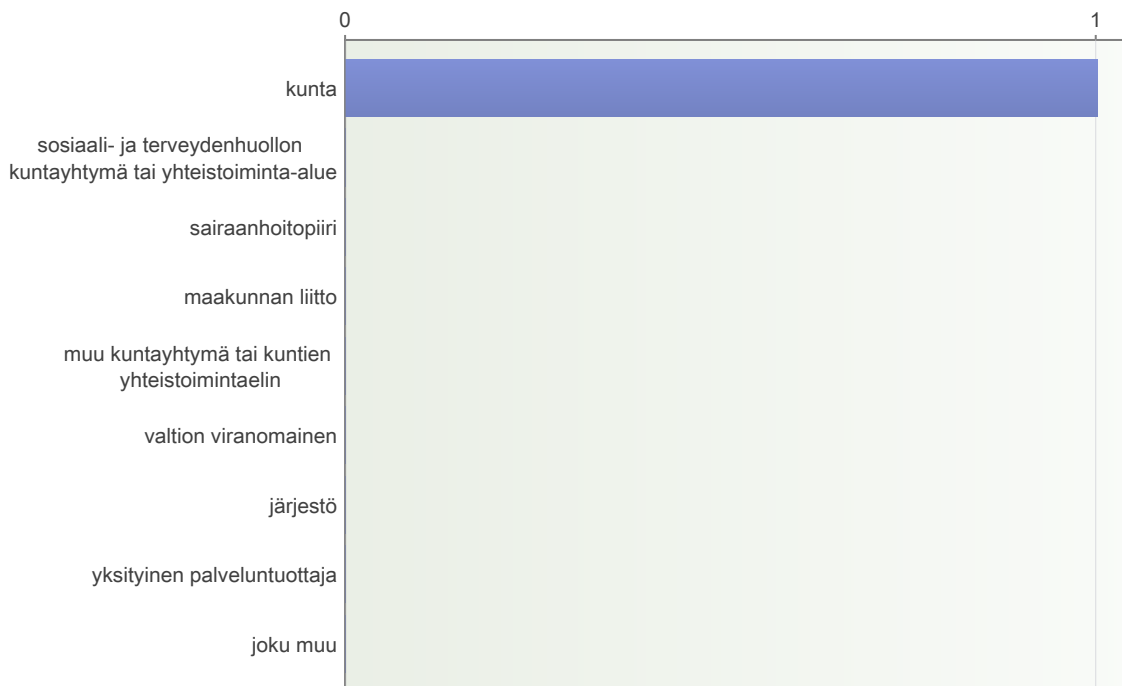
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Keravan kaupunki	Tommy Koukka	kirjaamo@kerava.fi	12.12.2017	Kaupunginhallitus

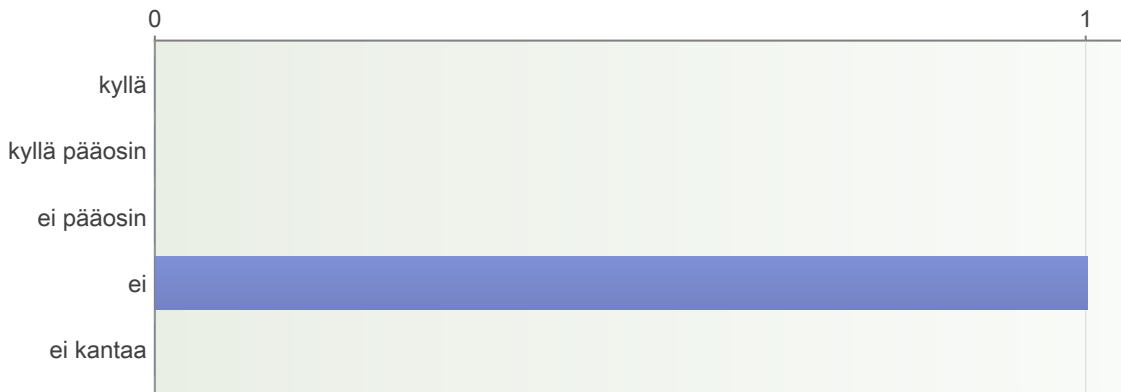
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslaki saattaa lisätä terveys- ja hyvinvointieroja sekä heikentää palveluiden yhdenvertaista saatavuutta.

Keravan kaupungin mielestä maakuntarakenne ei ratkaise hyvinvointi- ja terveyserojen syntymistä.

Malli ei sovellu kaikille asiakasryhmille ja voi päinvastoin lisätä eikä vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja.

Ehdotettu laki tulee todennäköisesti parantamaan hoitoon pääsyä sille väestönosalle, joka käyttää palveluita satunnaisesti ja osaa sekä haluaa tehdä valintoja monimutkaisessa palvelujärjestelmässä. Kilpailutilanteessa, jossa taloudellinen kannattavuus korostuu, esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspotilaiden hoitoon pääsy voi sen sijaan heikentyä, koska heidän hoitamistaan saattaa olla hankala saada taloudellisesti kannattavaa.

Työterveyshuollon palveluiden rajaaminen uudistuksen ulkopuolelle säilyttää nykyisen eriarvoistavan asetelman, jossa työikäiselle väestölle on tarjolla huomattavasti muuta väestöä paremmin resursoitu terveydenhuolto.

Ehdotettu valinnanvapaus heikentää palvelujen integraatiota, joka on erityisen tärkeää paljon palveluita tarvitseville kroonisesti sairaille ihmisille. Ehdotetussa mallissa integraation toteuttaminen on käytännössä hyvin vaikeaa. Paljon palveluita tarvitsevien ihmisten palveluihin tulee myös ohjautumaan nykyistä vähemmän resursseja, koska malli ei kannusta erityisesti rakentamaan paljon palveluita tarvitseville räätälöityjä palveluita.

Monituottajamalli lisää hoidon pirstaleisuutta, pilkkoo hoitokokonaisuuksia ja aiheuttaa lisää hallinnollista työtä palvelujen yhteensovittamisessa ja heikentää potilasturvallisuutta.

Alueilla, joilla on runsaasti palveluiden (yli)tarjontaa, hoitoon pääsy voi jonkin verran parantua. Muualla hoitoon pääsy ei parane, mikä heikentää palveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Jos parempi hoitoon pääsy johtaa terveyden ja hyvinvoinnin lisääntymiseen, alueelliset hyvinvointi- ja terveyserot voivat lisääntyä.

Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi ei riitä, että yritetään vaikuttaa hoitoon pääsyyn, joka on valinnanvapauslain selkeä painopiste. Tuottajille tulisi rakentaa ehdotettua selkeämpi kannustin tavoitella pitkän aikavälin terveyshyötyjä.

Maakunta päättää suoran valinnan palvelujen laajuuden. Tämä aiheuttaa sen, että eri maakunnissa asuvilla on erilaiset mahdollisuudet valita suoran valinnan palveluja. Valinnanvapausratkaisu ei paranna palveluiden saatavuutta harvaan asutuilla seuduilla, mutta saattaa heikentää niitä. Näin ollen yhdenvertaisuuden tavoite ei

toteudu.

Keravan kaupungin mielestä kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on ratkaisevassa asemassa terveyden ja hyvinvointierojen kaventamisessa ja kustannusten hillinnässä. Asukkaiden motivointi hyvinvointia edistäviin käytäntöihin on väestön terveyserojen kannalta oleellista.

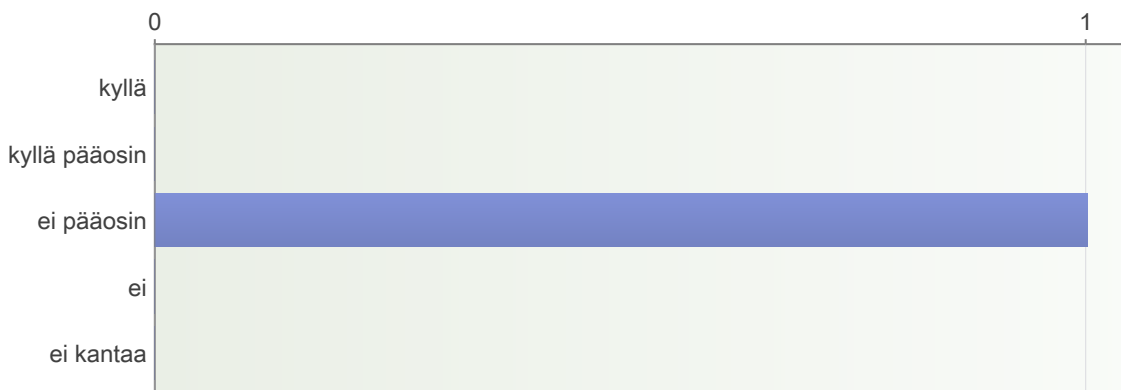
Valinnanvapausratkaisun myötä merkittävä osa paljon palveluita tarvitsevien rahoituksesta siirtyisi tällä hetkellä itse ja muulla tavalla palveluita rahoittavien palvelutarveperusteiseksi maksuksi. Palvelutarpeen arviointi on vaikeaa ja palvelutarpeet muuttuvat. Tämä saattaa vaarantaa paljon palveluja tarvitsevien palvelujen saantia.

Myös tietojärjestelmien integraatiolla on suuri merkitys yhdenvertaisen palvelujen saatavuuden kannalta. Integraatitavoitteiden toteutuminen mahdollistaa saumattomat ja oikea-aikaiset palveluketjut ja kustannussäästöt. Tietojärjestelmien ja niiden rajapintojen kehittäminen vaatii pidemmän valmisteluajan kuin laissa on hahmoteltu.

Yksityisten sairausvakuutusten määrä saattaa kasvaa ja eriarvoisuus lisääntyä jos julkisrahoitteisen terveydenhuollon säästöpainet kasvavat.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus lisää jossain määrin vaikutusmahdollisuuksia, mutta samalla lisää riskiä sitä, että palvelukokonaisuudet hajoavat.

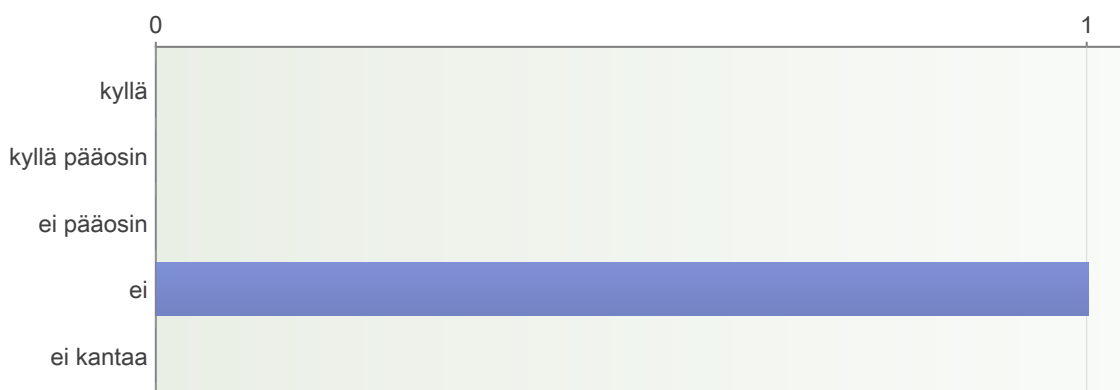
Uudistus asettaa kuitenkin valitsijan vaikeaan asemaan, koska riittävä vertailutieto eri tuottajien palvelun laadusta puuttuu. Ehdotettu laki ei turvaa asiakkaille riittäviä mahdollisuuksia valita tosiasiallisesti laadukkain palvelu, vaan valinta on tehtävä laadun näkökulmasta toisarvoisten tekijöiden perusteella.

Asiakkaan näkökulmasta laki lisää byrokratiaa valinnanvapauden nimissä. Valintajärjestelmä on monelta osin sekava ja vaikea esimerkiksi usealle ikäihmiselle.

Laki vaatii maakunnan liikelaitoksen ja palvelutuottajien osalta suurta panostusta neuvonta - ja ohjauspalveluihin. Hallituksen esitys sisältää valinnanvapauden osalta riskin, että osa kansalaisista ei kykene tekemään valintoja itsenäisesti. Yhden luukun periaate ei toteudu lakiesityksen toteutuessa.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suurelle osalle terveyspalvelujen käyttäjiä suunniteltu malli antaa riittävät mahdollisuudet hakeutua sopivaan palveluun. Toisaalta valinnanvapauden käyttäminen tulee olemaan hankalaa erityisesti tietyille asiakasryhmille, ellei neuvontaa ja ohjausta saada merkittävästi nykyistä paremmaksi. Sosiaalipalvelujen integrointi palvelukokonaisuuksiin asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin kautta on lakiesityksen pohjalta hyvin haastavaa.

Lakiluonnos johtaa kilpailuun ja esimerkiksi mainonnan lisääntymiseen, mikä muuttaa ratkaisevalla tavalla palveluihin ohjautumista. Erilaisten markkinastrategioiden tuottajakentässä valintojen tekeminen tulee olemaan vaikeaa, etenkin ikäihmisille ja heikommassa asemassa oleville.

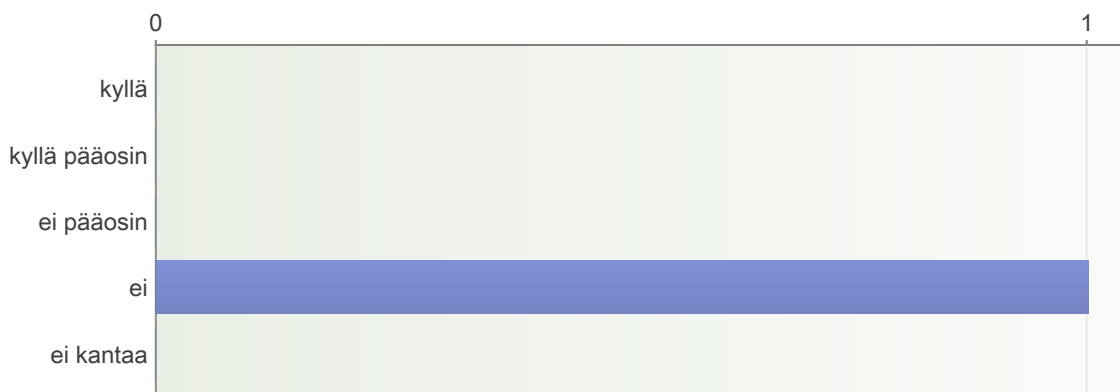
Valinnanvapaus tulee toteuttaa vaiheittain ja asteittain samalla tilastoiden kaikkien palvelutuottajien keskeisiä muuttujia. Kun vertailutietoa kertyy, myös asiakkaan mahdollisuudet valita itselleen tarkoituksenmukaisin

palveluntuottaja lisääntyvät.

Suoran valinnan palveluissa palvelujen tuottajien tiedottaminen ja palvelujen käyttäjien listautuminen toteutetaan pääosin julkisissa tiedonhallintapalveluissa. Tämä vaatii taitoja ja välineitä, joita ei kaikilla ole.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys lisää palvelujen pirstaloitumisen riskiä nykyiseen järjestelmään verrattuna. Paljon palveluja tarvitsevan asiakkaan näkökulmasta tämä saattaa johtaa siihen, että suoran valinnan palvelut ja maakunnan liikelaitoksen palvelut toimivat toisistaan erillään. Riski on suuri esim. ikäihmisten ja erityisen tuen tarpeessa olevien kohdalla, joilla ei kykyä itse tehdä tarkoituksenmukaisia valintoja. Lakiesitys ei tuo esiin, miten heidän etuaan varmistetaan.

Tietojärjestelmien keskeneräisyys lisää riskiä oleellisesti. Kanta-arkisto ei ole riittävä tiedon siirtämiseksi.

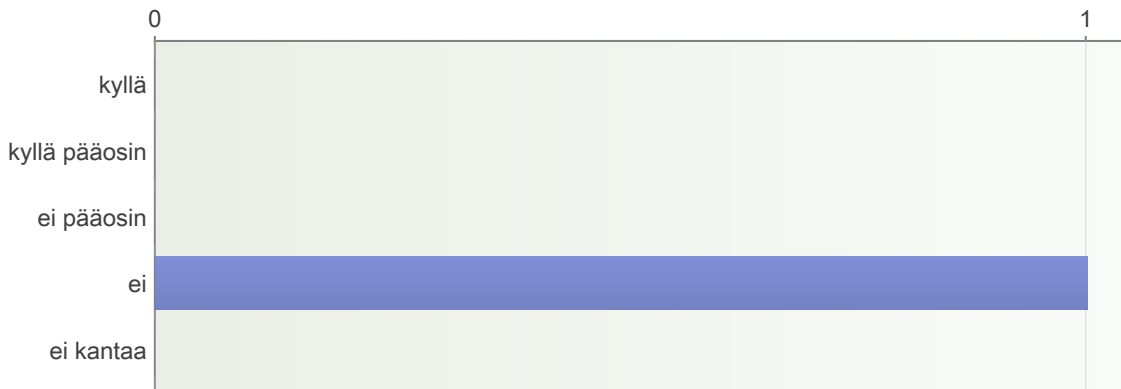
Asiakkaan palvelujen yhteensovittaminen saattaa hämärtyä tilanteessa, jossa palveluntuottajia on määrällisesti paljon ja ne toimivat erillään itsenäisinä hallinnollisina organisaatioina (liikelaitos, yhtiöt, ostopalvelut, ammatinharjoittajat.) eikä tilanteen edellyttämää case-manager –tyyppistä tehtävää ole osoitettu millekään taholle. Sote-keskukseen jalkautuvat liikelaitoksen sosiaalihuollon asiantuntijat eivät poista kokonaan em. haastetta (37 §). Asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja palveluneuvonnan ja –ohjauksen velvoittavuuteen ja tärkeyteen palvelujen kohdentumisen menetelmänä pitää kiinnittää laissa enemmän huomiota.

Usean eri palveluntuottajan yhdessä laatima asiakassuunnitelma on ajatuksena järkevä, mutta käytännössä lähes mahdotonta toteuttaa toimivalla tavalla, ainakaan nykyisen ICT-arkkitehtuurin puitteissa.

Asiakassuunnitelman tietojen päivittäminen reaalisajassa asiakkaan terveydentilassa tapahtuvien muutosten kanssa voi aiheuttaa hoitoon pääsyssä ja hoidon saatavuuden viivettä. Asiakassuunnitelman hallinnollinen asema suhteessa asiakkaan subjektiivisiin oikeuksiin on epäselvä, koska se ei ole juridisesti sitova ja valituskelpoinen hallintopäätös.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

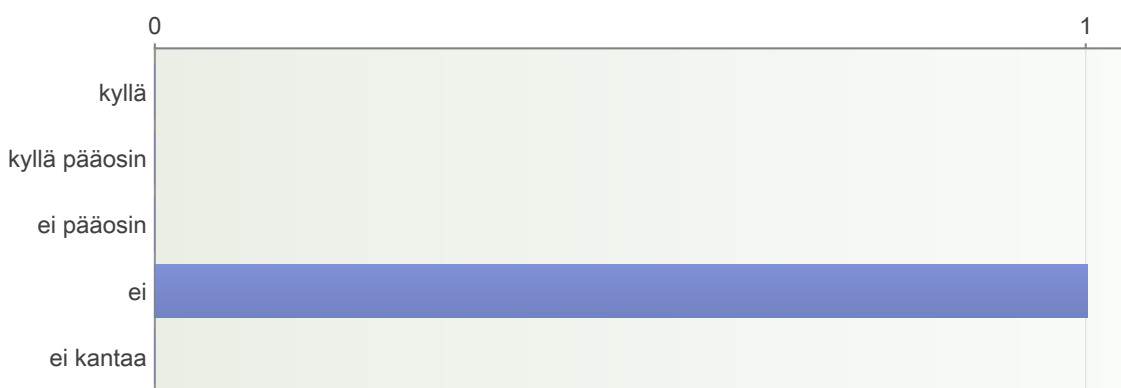
- Lakiesitys lisää palvelujen pirstaloitumisen riskiä nykyiseen järjestelmään verrattuna. Maakunnan palvelujen ja kuntiin jäävien palvelujen integraatio tulee olemaan haastavaa. Samoin suoran valinnan palvelujen sekä liikelaitoksen palvelujen integraatiossa on paljon haasteita. Hoitoketjujen hallinta tulee olemaan maakunnalle suuri haaste. Kiireettömän sairaalahoidon irrottaminen osaksi asiakasseteliä aiheuttaa haasteita asiakkaille, joiden toimenpiteet eivät mene suunnitellusti. Kiireettömän kirurgisen hoidon irrottaminen osaksi asiakasseteliä voi vinouttaa lääketieteellisen hoidon tarvetta.

Integraation toteuttaminen edellyttää melko pysyviä ja yhdenmukaisia rakenteita, kun puolestaan lakiluonnos johtaisi kirjavaan ja jatkuvassa muutoksessa olevaan tuottajakenttään.

Sosiaalihuollon palvelut etääntyvät terveydenhuollon palveluista, koska niitä ei ole tarkoitus tarjota sote-keskuksissa. Integraation onnistuminen riippuu paljon siitä, miten maakunnan omat palvelut ja palveluketjut organisoidaan ja miten ohjauksen vaatimat tietojärjestelmäratkaisut toteutuvat.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos muuttaa varsinkin peruspalveluiden järjestämistä oleellisella tavalla. Esitys antaa maakunnille paljon valtaa ja vastuuta palvelujen järjestämisessä. Toisaalta maakunnan koneistosta tulee helposti jähmeä ja byrokraattinen esitetyn lain toteutuessa. Suuren tuotantokoneiston valvonta ja ohjaus vaatii paljon sekä osaamista että resursseja. Erityisesti pienillä maakunnilla tulee olemaan merkittävää osaamisvajetta palveluiden järjestämisessä, mikä on merkittävä riski erityisesti uudistuksen voimaantulon alkuvaiheessa.

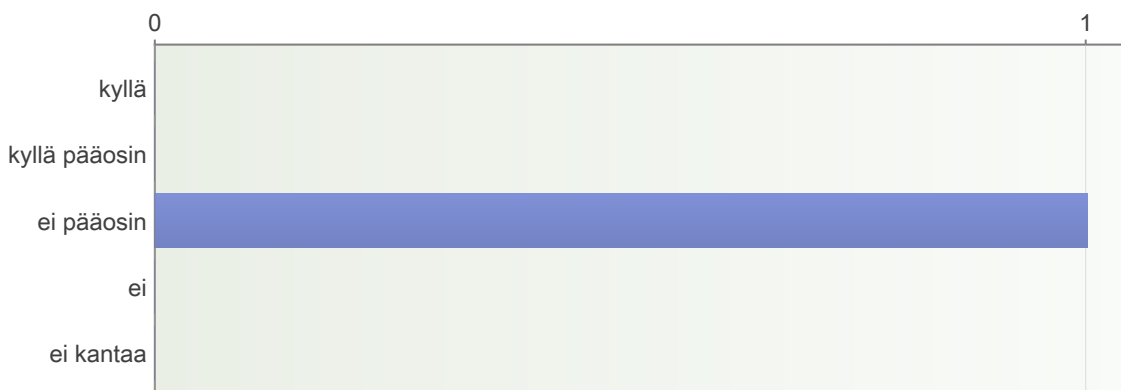
Maakunnilla on hyvin rajalliset mahdollisuudet sopeuttaa talouttaan, mikäli aiemmin sen liikelaitoksen tuottamia palveluita siirtyy palvelusetelin kautta muille tuottajille. Maakunnan järjestäjälle aiheuttaa riskiä aiheuttaa myös se, jos asiakas ei halua käyttää asiakasseteliä tai henkilökohtaista budjettia, jolloin maakunta joutuu turvaamaan palvelun saannin.

Koska valtion rahoitusohjaus on vahva eikä maakunnilla ole itsenäistä verotusoikeutta, se aiheuttaa riskin tarvittavien palvelujen järjestämisvastuun toteutumiselle, jos valtio vähentää rahoitusosuuttaan.

Asiantuntijoiden mukaan tämä aiheuttaa asiakasmaksujen korottamisen osalta maksupaineen, joka omalta osaltaan heikentää vähävaraisten tai paljon sairastavien potilaiden mahdollisuutta saada tarvitsemiaan hoitopalveluita ja pahimmillaan lisää väestöryhmien välisiä terveyseroja

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

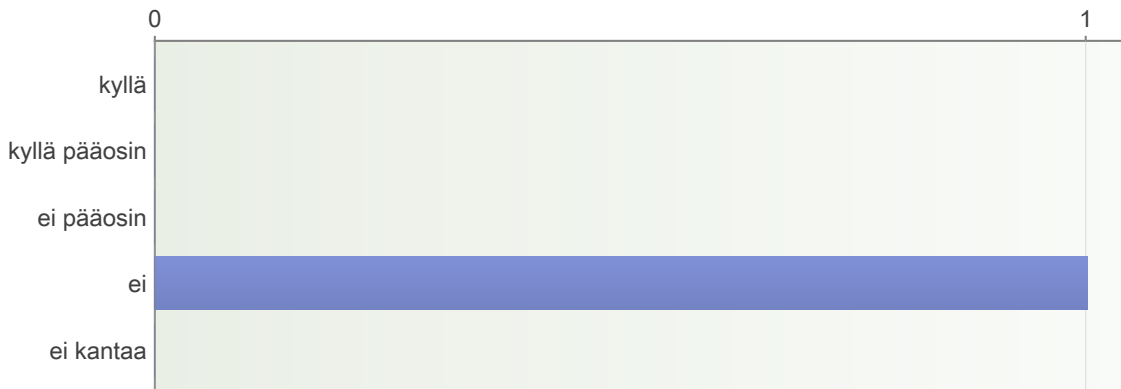
- Maakunnan järjestämisorganisaatiosta tulee liian suuri ja jähmeä innovaatioiden edistämiseksi. Tarveperusteinen rahoitusmekanismi tuottajien osalta vaikeuttaa tutkimuksen ja kehittämisen edistämistä ja sitä kautta uusien innovaatioiden ja yhteistyökuvioiden syntyä.

Ehdotettu malli tulee johtamaan myös kokonaistaloudellisesta näkökulmasta katsottuna haitallisin palveluinnovaatioihin. Palvelutoiminnassa tavoitteiden saavuttaminen riippuu paljolti siitä, millaiseen toimintaan rahoitusmalli kannustaa. Esitettyssä valinnanvapauden rahoitusmallin riski on se, että järjestelmä tulee kannustamaan ensi sijassa sellaisiin tuottajan edun mukaisiin ratkaisuihin, jotka ovat ristiriidassa asiakkaan edun kanssa.

Tuottajalla on ehdotetussa mallissa esimerkiksi kannustin ohjata sote-keskuksen asiakkaita vaihtoehtoisiin, muiden rahoittamiin palveluihin ja omia suoran valinnan palveluita täydentäviin palveluihin, joista asiakas maksaa itse. Tärkeää on sen varmistaminen, että kannustimet ohjaisivat tavoitteenasettelun aina asiakkaan etua toteuttaviin ratkaisuihin.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausuudistus näyttää piloteista saatujen alustavien kokemusten perusteella lisäävän palvelujen kysyntää ja aiheuttavan uusia kustannuksia.

Maakuntien käyttöön tuleva rahoitus, ja sen pohjalta muodostuva paine palvelujen järjestämisessä on haasteellinen. Yksistään tietojärjestelmien ja suun terveydenhuollon osalta tuleva lisärahoituksen vaade on niin suuri, että se vaikuttaa tuleviin palvelutuotannon rahoituksen tarpeeseen. Suunnitellut säästöt tuntuvat tämänhetkisen tiedon näkökulmasta epärealistisilta. Etenkin uudistuksen alkuvuosina kustannukset saattavat kasvaa oleellisesti.

Valinnanvapausuudistuksen on arvioitu lisäävän palvelujen kysyntää, kun yksityistä palvelutuotantoa siirtyy julkisesti rahoitetuksi. Palvelujen kasvava kysyntä saattaa kohdentua sellaisiin helppoihin, itsestään paraneviin sairauksiin, joiden hoitaminen kuluttaa kokonaisresursseja, mutta ei tuota hyvinvointi- eikä terveyshyötyä. Tämän myötä koko palvelujärjestelmän kustannusvaikuttavuus tulee heikentymään.

Mikäli toimintoja siirtyy maakunnan liikelaitokselta palvelusetelin kautta yksityisesti tuotettavaksi, tarkoittaa se käytännössä sitä, että toimintaa pitäisi näiltä osin supistaa. Toiminnan supistaminen on kuitenkin käytännössä miltei mahdotonta, mikäli liikelaitokselle jää velvollisuus silti tarjota näitä palveluja niille asiakkaille jotka eivät halua asiakasseteliä. Esimerkiksi leikkaustoiminnassa tällaista osaamisen ja kapasiteetin ylläpitoa on täysin mahdotonta toteuttaa ilman kustannuksia.

Käynnistämisvaihe edellyttää lisäksi huomattavia investointeja ICT-järjestelmiin. Resursseja ja osaamista tarvitaan palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen määrittelyyn, maakuntien yhtiöiden perustamiseen sekä henkilöstön siirtoon liittyvien työsuhdeasioiden hoitamiseen.

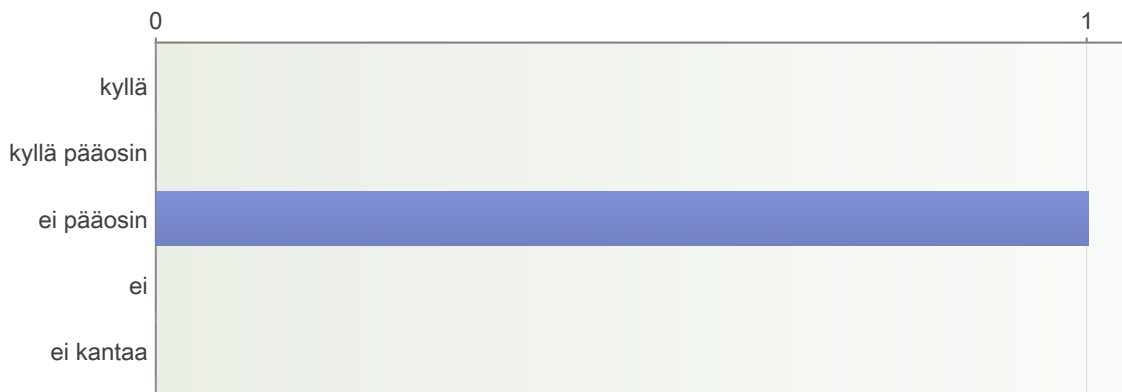
Pysyviä hallinnollisia kustannuksia muodostuu mm. sopimushallinnosta, tuottajien seurannasta ja valvonnasta, palkkojen harmonisoinnista ja ICT-järjestelmien rakentamisesta ja ylläpidosta.

Sote-uudistuksen alkuperäisen idean mukaisesti tulee vahvemmin turvata perustason ja erityistason integraatio sekä terveys- ja sosiaalipalveluiden välinen integraatio. Palvelujen pirstaloituminen tulee estää, sillä se lisää kustannuksia ja vähentää palvelujen vaikuttavuutta. Myös tietojärjestelmien integraatiolla on suuri merkitys toteutettavien säästöjen suhteen. Integraatitavoitteiden toteutuminen mahdollistaa saumattomat ja oikea-aikaiset palveluketjut ja kustannussäästöt.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) pitää sote-uudistuksen 3 miljardin säästötavoitetta epärealistisena. VTV:n tuoreen raportin mukaan sote- ja maakuntauudistusten talousvaikutuksia on erittäin vaikea arvioida.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Eriarvoisuutta lisää se, että maakunta voi itse määritellä konsultaatio- ja avovastaanottopalvelujen vähimmäislaajuuden maakunnan asukkaiden palvelutarpeen mukaan. Tämä tulee aiheuttamaan tulkintaa siitä, mikä on tuo asukkaiden palvelutarve. Konsultaatio- ja avovastaanottopalveluja on lain mukaan oltava sisätautien, lastentautien, geriatrian ja silmätautien erikoisaloilta. Ei ole tarkoituksenmukaista, että edellä mainitulla tavalla tietyt erikoisalot määritellään laissa. Toiseksi, konsultaatiomenetelmien kehittyessä lain ei ole tarkoituksenmukaista ottaa kantaa siihen, miten sote-keskusta tukevien erikoisalojen palveluita tuotetaan.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelutarjonta ei ole tue asiakaslähtöisyyttä. Sote-keskuksen palvelusisältö on liian terveystaloudellinen.

Palvelutarpeen ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta mielenterveys- ja päihdepalvelujen tulee kuulua sote-keskuksen palveluihin. Näin vähennetään näihin sairauksiin liittyvää stigmaa. Lakiluonnoksessa nämä palvelut on rajattu maakunnan liikelaitokseen.

Suppea palveluvalikoima ei edistä palvelujen aitoa integraatiota, joka on asiakaslähtöisyyden ja kustannustehokkuuden kannalta oleellinen tavoite. Sosiaalipalvelujen eriytyminen kauemmas suoran valinnan palveluista luo riskiä peruspalvelujen hajaantumiselle, vaikeuttaa palvelukokonaisuuden hahmottamista ja lisää kustannusriskiä. Jos suoran palvelun tuottajat eivät näe asiakkaan koko palvelukirjoa, palvelujen kohdistaminen ja palveluohjaus vaikeutuvat.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

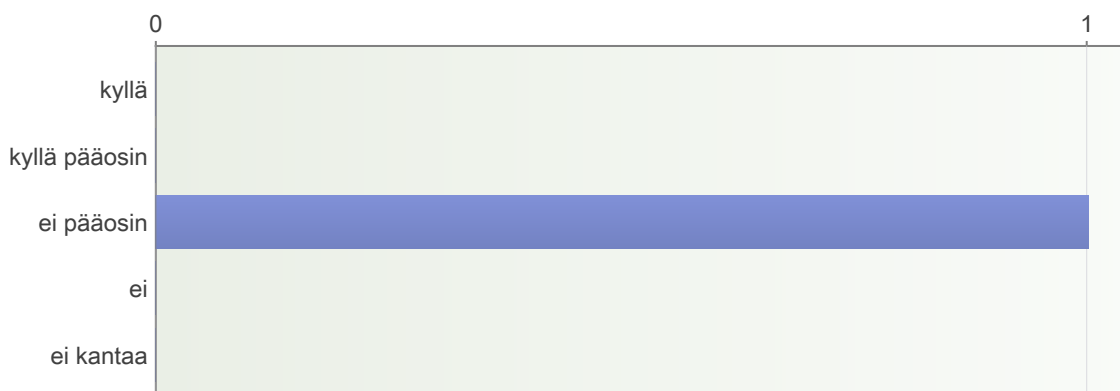
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluvalikoima on tarkoituksenmukainen edellyttäen, että yhteistyö ja asiakassetelin saanti maakunnasta toimii joustavasti. Suun terveydenhuolto on suoran valinnanvapauden piirissä, mikä on tarkoituksenmukaista. Valinnanvapaus tulisi kuitenkin järjestää siten, että asiakasmäärät yksityisellä ja julkisella puolella tasaantuisivat hallitusti.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

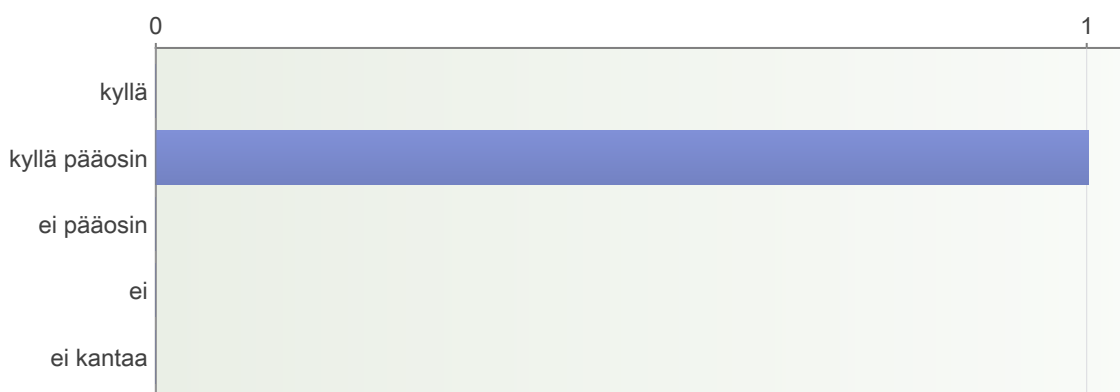

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

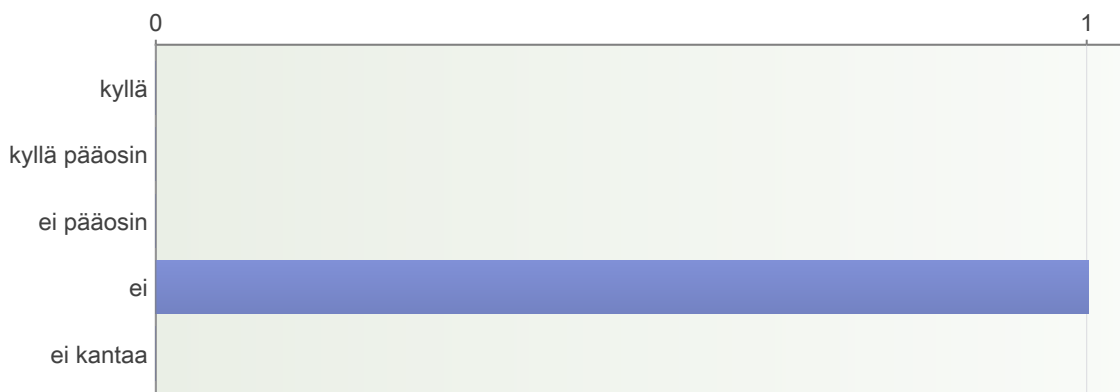
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Työnjako sinällään on selkä, mutta asiakastilanteet voivat silti olla ongelmallisia. Esimerkiksi suunterveydenhuollossa toimenpide, joka alkaa normaalina suoran valinnan palveluna, voi muuttua hoitoprosessin aikana asiakasseteliä vaativaksi toimenpiteeksi. Tämä voi aiheuttaa haastavia taitekohtia hoitoketjujen sujuvuuteen, koska maakunnan tulee tehdä hallintopäätöksiä prosessin eri vaiheissa.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

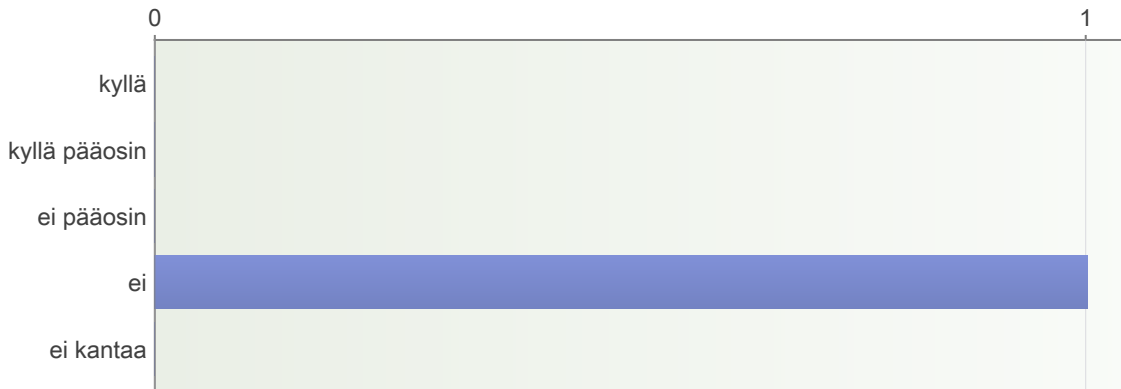
Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen sosiaalihuollon ammattihenkilöllä on oikeus antaa ohjausta ja neuvontaa, mutta hän ei voi tehdä hallinnollisia päätöksiä. Tämä johtaa siihen, että asiakkaan asioita hoitaa usea eri henkilö, joten asiakaslähtöisyys ei toteudu. Sosiaalihuollon palveluneuvonnan, - ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin on perusteltua olla sote-keskuksessa toimijoiden yhteistyön turvaamiseksi ja asiakkaan palvelun sujuvoittamiseksi, mutta palveluintegraation takaamiseksi tarvitaan tiiviimpää yhteyttä liikelaitoksen sosiaalipalveluihin.

Sosiaalipalvelujen supistuminen sote-keskuksissa pelkkään neuvontaan ja ohjaukseen soveltuu niille asiakkaille, jotka osaavat itse hakea palveluja. Ne asiakkaat, jotka tarvitsevat suunnitelmallista sosiaalityötä syrjäytyvät entisestään, jos siirtymä liikelaitoksen palveluihin ei toteudu. Sote-keskuksiin tarvitaan vankempaa sosiaalityön osaamista ja mahdollisuutta tehdä hallinnollisia päätöksiä. Sosiaalihuollon asiakkaille on tärkeää pitkäjänteinen muutokseen tähtäävä sosiaalityö. Tämä ei toteudu jos asiakkuus jakautuu sote-keskusten ja maakunnan sosiaalityöntekijöiden kesken.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa olisi tärkeää tuoda esiin, miten seurataan syitä, joiden perusteella asiakas vaihtaa liikelaitosta. Tällä estetään se, että asiakas käyttää hyödykseen liikelaitoksen erilaisia päätöksentekokriteereitä ja osaamista.

Kysymyksen asettelu on liian monitulkintainen. Kysymyksen asettelusta ei käy tarkoin ilmi, mitä tarkoituksenmukaisuudella tarkoitetaan.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta prosessi on monimutkainen ja byrokraattinen. Henkilöille, jotka joutuvat käyttämään paljon palveluita ja joiden toimintakyky on heikentynyt on laadittava selkeä toimintamalli palvelujen saannin turvaamiseksi.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla tulisi olla oikeus rajata palvelusetelitoimintaa nykyistä esitystä enemmän. Nykyinen luonnos aiheuttaisi maakunnille painetta ylläpitää kahta päällekkäistä järjestelmää.

Asiakassetelijärjestelmään liittyy useita ongelmakohtia ja riskejä. Asiakaseteleiden laajamittainen käyttöönotto (1/2-1/3 sairaaloiden toiminnasta) pirstaloi tarpeettomasti hyvin toimivaa erikoissairaanhoidon ja vaarantaa erikoissairaanhoidon päivystyksen järjestämisen. Tietyissä tilanteissa on käytännössä hankalaa ja lopputuloksen kannalta epäedullista eriyttää hoidon tarpeen arviointi (liikelaitos) ja hoidon antaminen (tuottaja) toisistaan. Asiakasseteli saattaa johtaa haitalliseen ylihoitoon, esimerkiksi tilanteessa jossa indikaatio toimenpiteelle on poistunut mutta toimenpide on sen tekijälle taloudellisesti kannattava.

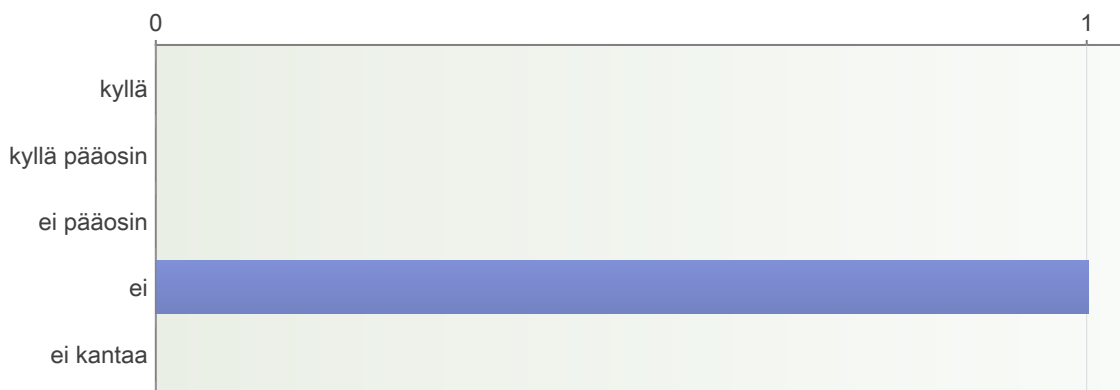
Asiakassetelijärjestelmä saattaa myös vähentää asiakkaan kannalta edullista harkintaa ja pohdintaa, joka liittyy tiettyjen toimenpiteiden tekemiseen, jos toimenpiteestä päättää ja sen tekee eri henkilö ja organisaatio. Koko asiakassetelijärjestelmää tulisikin arvioida uudelleen ja nykyistä kriittisemmin sekä analysoida tarkemmin, minkälaisissa tilanteissa asiakaseteleistä on hyötyä ja missä ne aiheuttavat tarpeettomia riskejä.

Asiakassetelin näin laaja käyttö johtaisi merkittävään palvelujen saatavuuden ja laadun heikkenemiseen nykyiseen nähden.

Kestää useita vuosia, ennen kuin tiedon saanti on sillä tasolla, että asiakas pystyy tekemään valintoja oikeaan tietoon perustuen. Kanta-palvelujen kaikkia toiminnallisuuksia ei saada kaikkialla käyttöön lähimpään 5–10 vuoteen siten, että tiedonvaihto eri toimijoiden välillä olisi ongelmattonta ja asiakaskohtaisen palveluintegraatio olisi sujuvaa.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

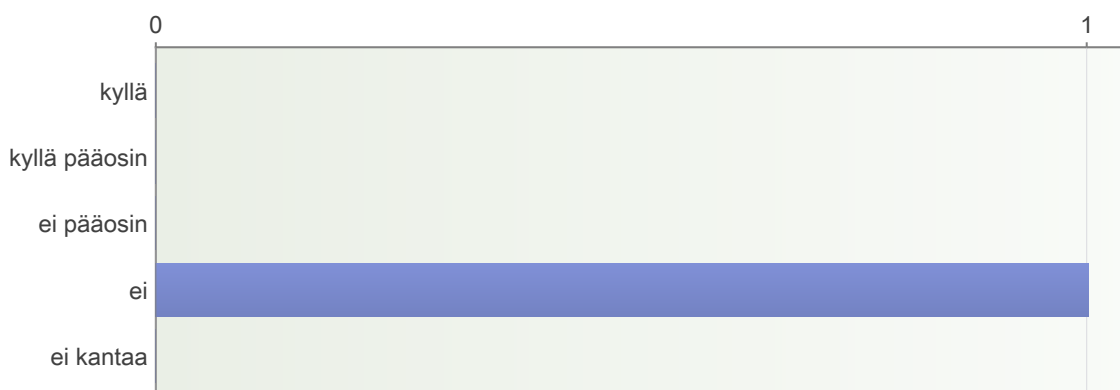
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalle jää lakiluonnoksen mukaan mahdollisuus rajata asiakassetelin käyttöä. Lakiluonnoksessa kuvatut tilanteet, joissa rajauksen voi tehdä, ovat kuitenkin varsin tulkinnallisia ja osittain vaikeasti ennakoitavia. Näin ollen tosiasiallisesti rajaaminen voi olla vaikeaa ja sitä saatetaan yrittää liian myöhään, jolloin riskit ovat jo realisoituneet. Asiakassetelien käyttäminen kannattaisi esittää mahdollisuutena, sen sijaan että se säädettäisiin lähtökohtaiseksi toimintatavaksi, kuten nykyisessä esityksessä.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

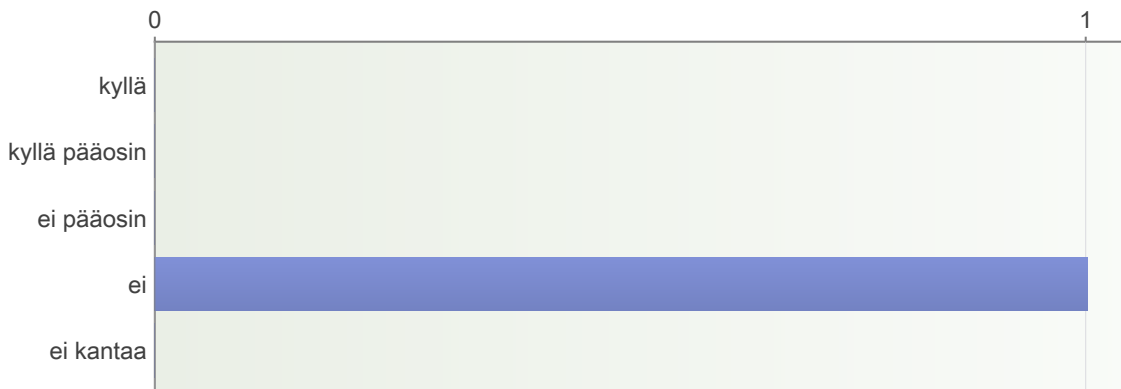
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mahdollisuudet päivystystä vaativien tilanteiden hoitoon heikkenee merkittävästi ja ennen kaikkea kyky vastata poikkeustilanteisiin romahtaa.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

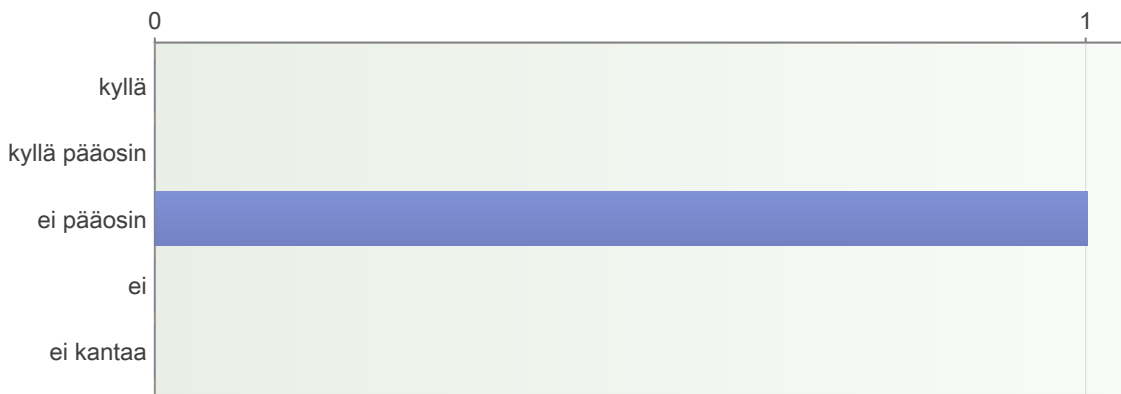
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelipalvelun tuottaja ei saa 71 §:n 5 mom:n mukaan periä asiakkaalta maksua asiakassetelillä annetusta, maakunnan määrittämästä palvelusta. Säädos ei kuitenkaan estäisi palvelun tuottajaa tarjoamasta asiakkaalle maksullisia lisäpalveluja.

Asiakassetelituottaja ja henkilökohtaisen budjetin tuottaja voi myydä asiakkaalle ylimääräisiä palveluja ja varsinkin alkuvaiheessa voi tulla epäselvyyttä siitä, mikä palvelu kuuluu palvelukokonaisuuteen ja mistä palveluista tuottaja voi periä eri maksun. Näistä tilanteista voi aiheutua odottamattomia kustannuksia.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

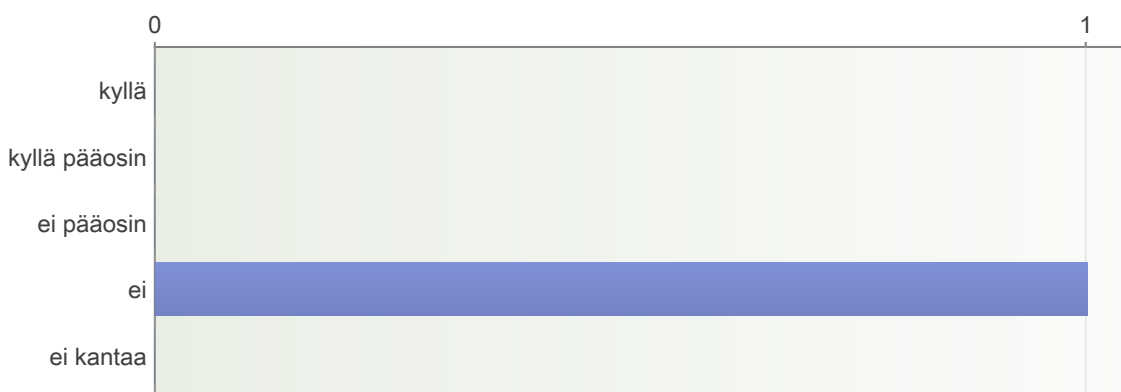
Vastaajien määrä: 1

- Maakunta voi rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta, jos se olisi välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden tai palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen perusteella. Asiakasseteliä ei myöskään saisi käyttää, jos asiakas- tai potilasturvallisuus voisi vaarantua.

Haasteeksi muodostuu asiakassetelin käyttöön perustuva seuranta ja valvonta. Maakunnan tulee seurata asiakassetelien käytöstä aiheutuvia hyötyjä ja haittoja, ja parantaa palveluohjaustaan tästä saatavan tiedon perusteella. Maakunnan tulee asettaa tavoitteet valinnanvapauden ja asiakassetelien käytön toteutumiseksi ja seurata tavoitteiden toteutumista.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

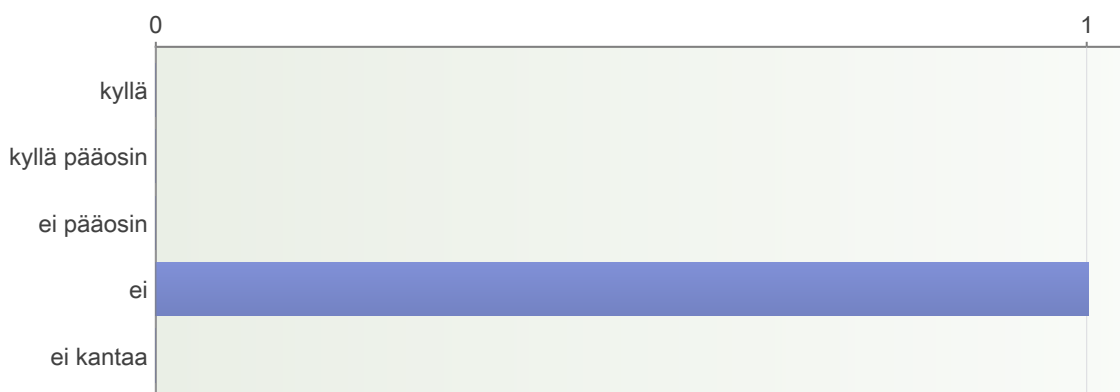
- Henkilökohtaista budjettia koskevat säännökset ovat Keravan kaupungin mielestä epäselviä eivätkä mahdollista sen arviointia, millainen järjestelmä näiden perusteella syntyy. Säännökset soveltuisivat henkilökohtaista budjettia koskevaan rajattuun kokeiluun, mutta eivät pysyvän toiminnan pohjaksi.

Koska henkilökohtaisesta budjetista ei ole maassamme eikä esitettyssä muodossaan muualtakaan saatavissa vertailutietoa, sen kustannus- ja muita vaikutuksia on vaikea arvioida.

Asiakkaan näkökulmasta henkilökohtaista budjettia tulee voida käyttää, mikäli asiakas tuetun päätöksenteon keinoin niin ilmaisee. Henkilökohtaisen budjetin käytön ei tule olla sidoksissa kykyyn suunnitella ja hankkia palvelut.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen 5 §:n mukaan asiakkaalle laaditaan palvelutarpeen arvioinnin perusteella tarvittaessa asiakassuunnitelma, jossa olisivat kaikki asiakkaan sosiaali- ja terveysterveystarpeet tuotantovastuusta riippumatta. Säädöksellä pyritään varmistamaan paljon palveluja käyttävien asiakkaiden palvelujen integraatio, mikä on sinänsä kannatettavaa.

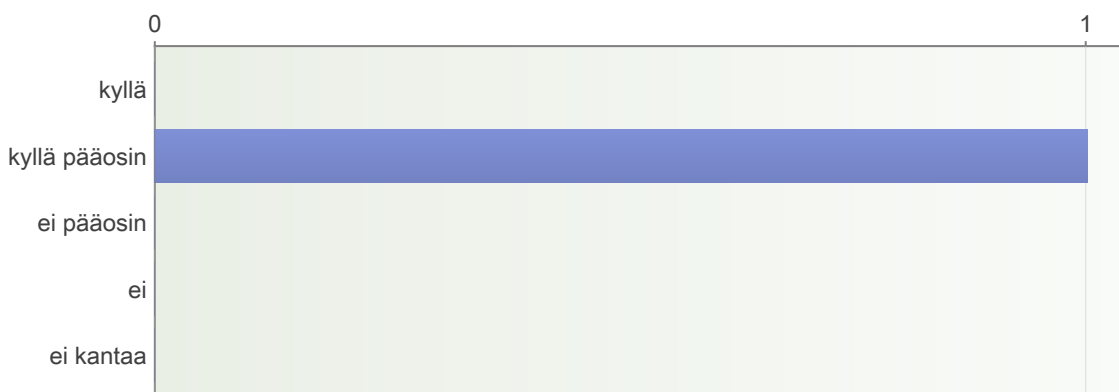
Asiakassuunnitelman toteuttaminen esitetyllä tavalla loisi käytännössä hallinnollisesti raskaan ja vastuunjaoltaan epäselvän prosessin, joka johtaisi todennäköisesti päällekkäiseen työhön ja suunnitelmien heikkoon laatuun. Tästä aiheutuisi myös yksityisyyden suojaan liittyviä kysymyksiä mm. siitä, kenellä olisi ja millaiset käyttöoikeudet suunnitelmaan tilanteessa, jossa yhteisiin suunnitelmiin koottaisiin laajasti asiakkaan saamia palveluja sydänleikkauksesta toimeentulotukeen ja lastensuojelusta syöpähoitoihin, Samoin olisi ratkaistava kysymys siitä, kuka asiakassuunnitelman kokonaisuudesta vastaisi.

Lakiluonnoksessa esitetään asiakassuunnitelman laadintavelvoite tietyiltä osin maakunnalle ja toisaalta myös palveluntuottajille. Maakunnan tulisi vastata palvelutarpeen arvioinnin perusteella tehtävän asiakassuunnitelman tarkoituksenmukaisesta kokonaisuudesta, mutta sen käytännön toteutus tulee olemaan erittäin haasteellista, jos erilliset yksiköt (maakunnan liikelaitos, sote-keskus ja suun hoidon yksikkö) tekevät kukin tahollaan oman suunnitelmansa eikä käytettävissä ole myöskään yhteistä tietojärjestelmää suunnitelman ylläpitämiseksi.

Kaikki palvelujen tuottajat olisivat velvollisia noudattamaan asiakassuunnitelmaa, mikä nostaa esiin kysymyksen suunnitelman sitovuudesta ja suhteesta sosiaalihuollon hallintopäätöksiin ja terveydenhuollon hoitopäätöksiin. Suhde on epäselvä myös toimijoiden välisiin sopimuksiin. Jos asiakassuunnitelma olisi sitova, tulisi oikeusturvanäkökohdat ottaa huomioon ja ratkaista, pitäisikö asiakassuunnitelmaan voida hakea muutosta.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

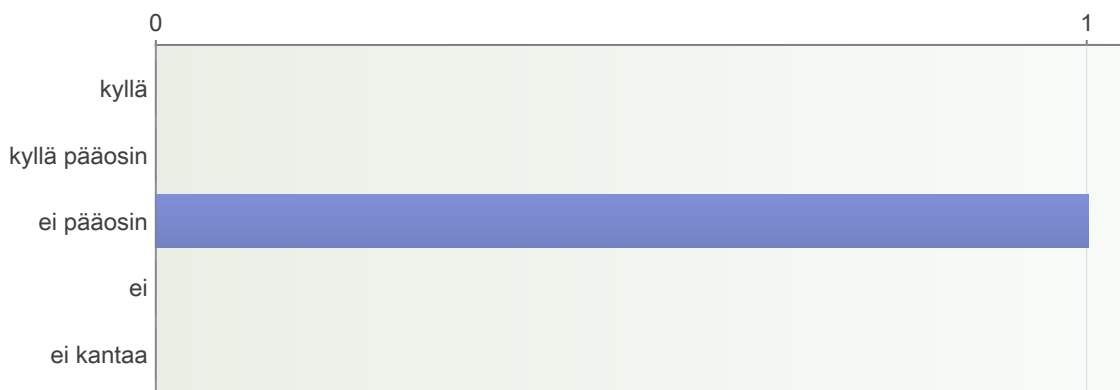
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikille yhtenäiset, selkeät kriteerit ja vaatimukset kaikille palvelun tuottajille turvaavat laadukkaan palvelun.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

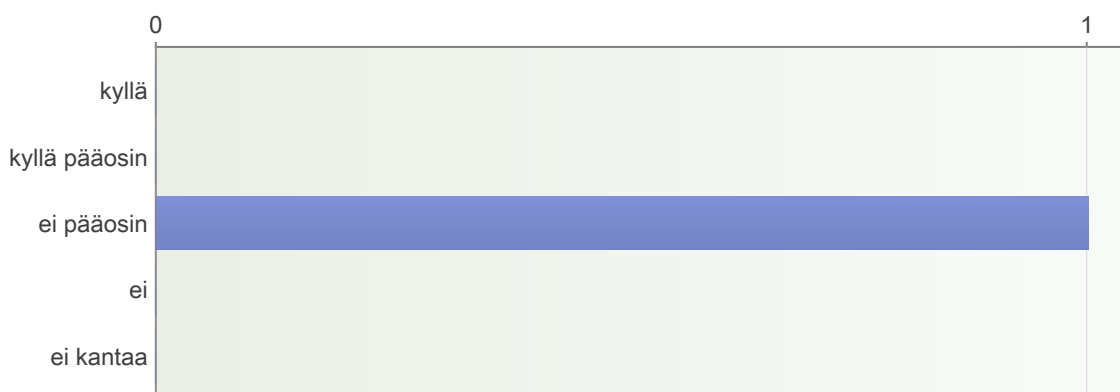

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

54. Vapaamuotoiset huomiot.

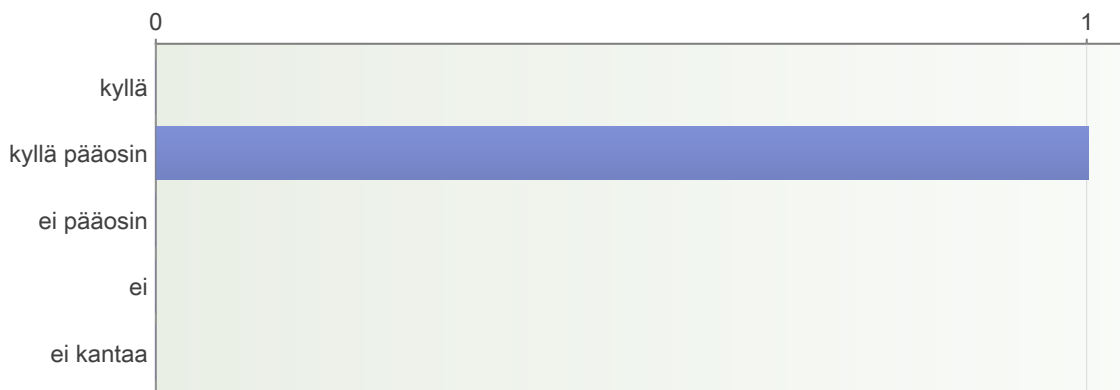
Vastaajien määrä: 1

- Tulee huolehtia, etteivät tuottajille asetetut ehdot ja vaatimukset, esimerkiksi raportointi ja talouden seuranta muodostu esteeksi erityisesti pienten yritysten ja yksityisten ammatinharjoittajien osallistumiselle palveluiden tuottamiseen. Esimerkiksi sinänsä hyvään ja kannatettavaan Kanta –palveluun liittyminen saattaa aiheuttaa yksityiselle ammatinharjoittajalle merkittäviä lisäkustannuksia. Menettelyt eivät välttämättä kaikilta osin vahvista lakiluonnoksen tavoitetta kustannustehokkaaseen toimintaan.

Palvelujen laatua tulee arvioida säännöllisesti, esimerkiksi vuosittain neuvotteluissa tilaajan ja tuottajan/tuottajien kesken.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

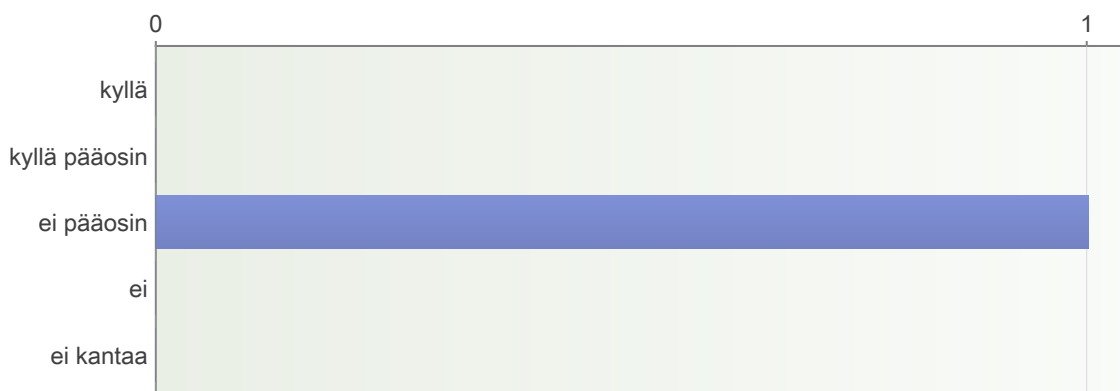
- Kansallisten tiedonhallintapalvelujen tulee olla käytettävissä, jotta palvelutuotantoa voidaan seurata, valvoa ja ohjata.

Lakiluonnoksessa on edelleen piirteitä, jotka mahdollistavat vaativampaa hoitoa edellyttävien asiakkaiden sulkemista asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin ulkopuolelle.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslakiin liittyvä tuottajien korvausjärjestelmä on edelleen keskeneräinen ja tulee perustumaan keskeisiltä osiltaan valtioneuvoston asetuksilla annettaviin tarkempiin säädöksiin. Suomessa ei ole aiempaa kokemusta siitä, millainen kapitaatio- ja suoriteperusteisten korvausten yhdistelmä tuottaisi parhaan hyvinvointi- ja terveyshyödyn ja ehkäisisi ali- ja ylihoitoa. Tarvetekijöiden rooli kiinteässä korvauksessa on tärkeä. Eri tarpeiden painotusten avulla korvaus pystytään määrittelemään lähemmäs todellista tarvetta. THL:n painokertoimet tulee saada mahdollisimman nopeasti käyttöön.

On hyvä että tarveperusteisuuden mittarit ovat kansallisia, sillä se antaa mahdollisuuden vertailla eri maakuntien järjestämää palveluntuotantoa.

Tarvetekijöitä on perusteltua käyttää kiinteän korvauksen määrittelyssä myös suun terveydenhuollossa, jotta lopullinen kiinteä korvaus edustaa riittävällä tavalla listautuneita asiakkaita.

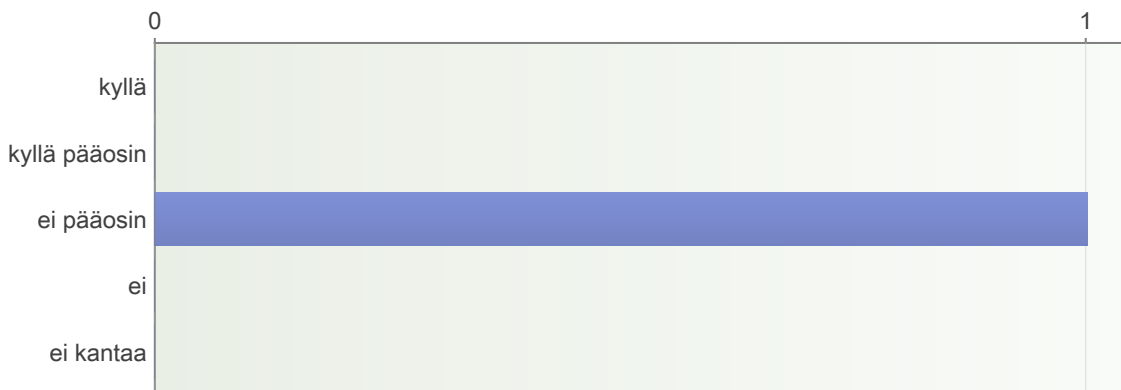
Palveluntuottajille maksettava kapitaatiopohjainen korvaus jokaisesta listautuneesta asiakkaasta ei edistä sellaisenaan väestön hyvinvointia, terveyttä tai toimintakyvyn ylläpitämistä.

Toimenpideperusteinen korvaus vuorostaan kannustaa tekemään toimenpiteitä, joista saa mahdollisimman helpolla mahdollisimman ison korvauksen. Kumpikaan ei siis sellaisenaan edistä asiakkaan terveyttä tai hyvinvointia.

Lakiluonnoksessa olevia korvausperusteita voidaan muuttaa valtioneuvoston asetuksella. Näiden vaikutuksia on mahdotonta arvioida tässä vaiheessa, mutta mahdollisten muutosten merkitys on oleellinen palvelutarpeeseen vastaamisen ja toimintaedellytysten kannalta.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

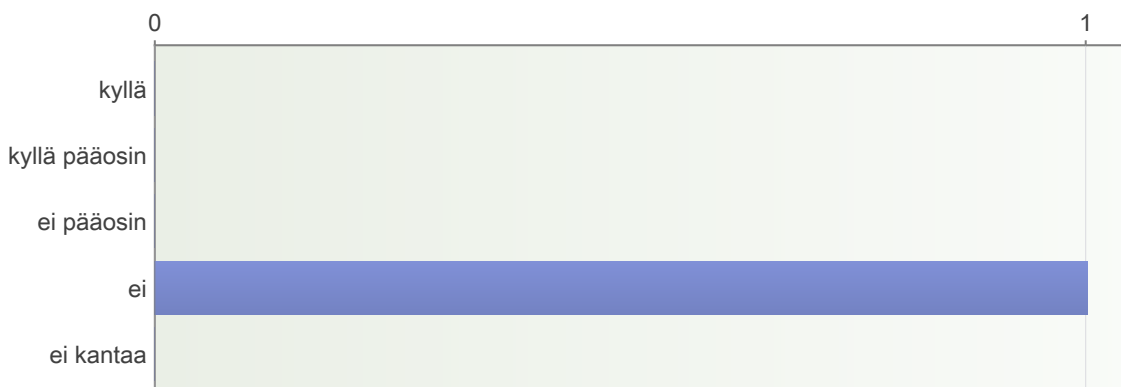
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kannustinten rooli on tärkeä. On hyvä, että palvelujen laadun seuranta, kustannustehokkuus ja vaikuttavuus on nostettu lakiluonnoksessa selkeästi esiin. Toisaalta jää epäselväksi, miten maakunta pystyy arvioimaan koko palveluketjun toimintaa sillä tasolla, että sen perusteella pystytään luomaan kannusteita koko palveluketjussa saaduista kustannus-hyödyistä. Näillä kannusteilla olisi tärkeä rooli maakunnan rahoituksen kannalta.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

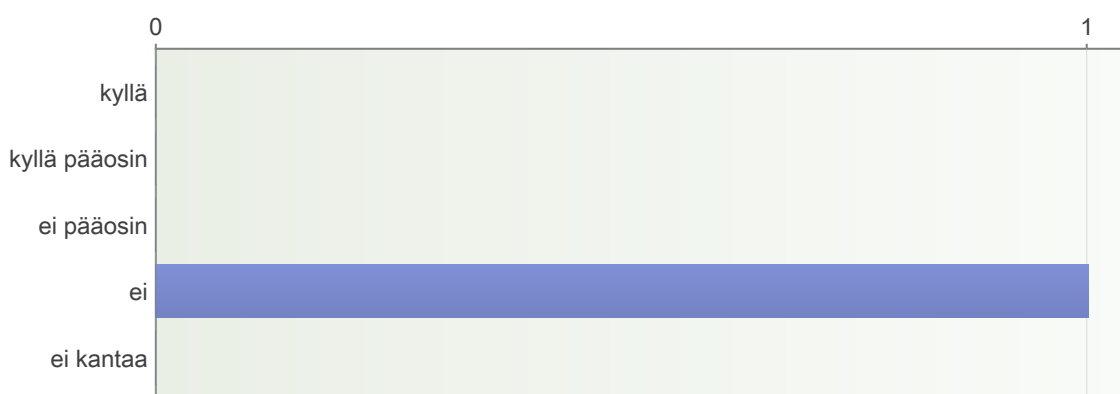
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan sote-keskus ei voi ottaa lainaa rahoituksen riittävyyden varmistamiseksi. Yksityinen sote-keskus voi toimia paljon vapaammin ennen uudistusta kuin myös uudistuksen aikana rahoituksensa turvaamiseksi – tarvittiinpa sitä itse toimintaan tai markkinointiin.

Maakunnan liikelaitos on toissijainen tuottaja, mutta sen on kuitenkin ylläpidettävä valmiutta viimesijaisena palveluntuottajana. Maakunnan liikelaitoksella on velvoitteita, joita yksityisellä sote-keskuksella ei ole. Maakunnan liikelaitos ei voi itse määritellä toimintansa laajuutta.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

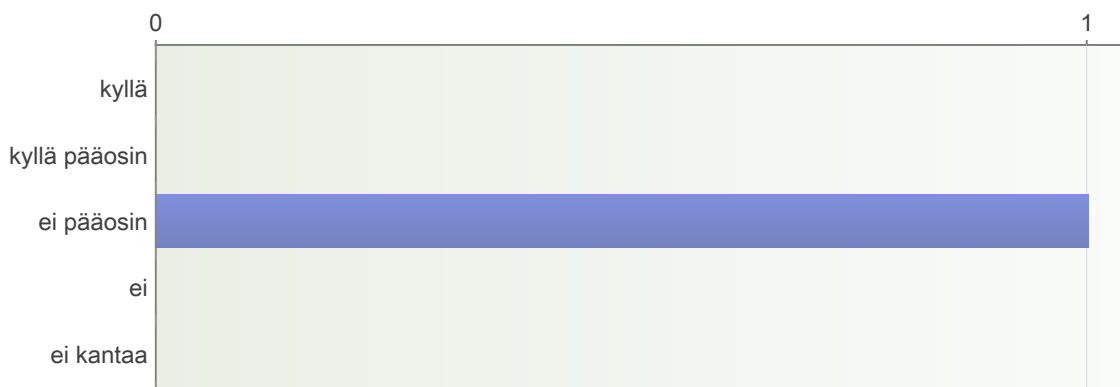
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty asiakassetelipalveluiden siirtymän laajuus ja suunniteltu aikataulu aiheuttaa riskiä. Asiakassetelillä tarjottavien palveluiden kattavuus laajenee huomattavasti verrattuna nykyiseen palvelusetelikäytäntöön. Asiakkaan voi olla hyvin vaikea hahmottaa kokonaisuutta ja tehdä omia ratkaisuja. Tämä sama on myös ongelmallista palvelujärjestelmälle ja sen edustajille eli maakunnan liikelaitoksen työntekijöille, joiden tulisi hallita sekä siirtymävaiheen että tuleva palvelujärjestelmä ja kyetä näin neuvomaan asiakkaita.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

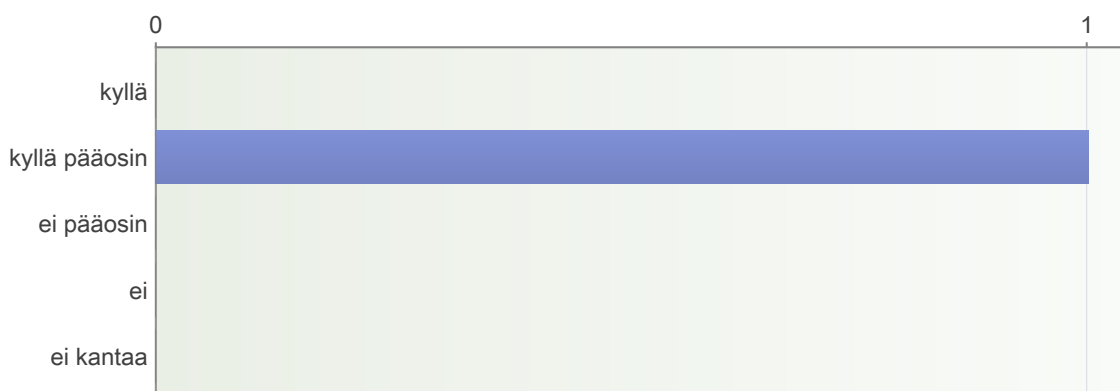
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausmallin edellyttämien uusien tietojärjestelmien ja tietojärjestelmämuutosten suunnittelu on vasta käynnistynyt ja kokonaisuudessaan niiden toteuttamisen ja käyttöönoton voidaan arvioida kestävän 3–5 vuotta valinnanvapauslain hyväksymisestä. Koska kaikki vaadittavat tietojärjestelmätoteutukset eivät ole kattavasti käyttöönotettavissa lakiluonnoksen mukaisilla aikatauluilla (asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantamatta), tulisi myös tästä syystä maakuntien valinnanvapausmallin käyttöönottoa koskevaa liikkumavaraa lisätä. Tämä mahdollistaisi myös tietojärjestelmätoteutusten selkeämmän vaiheistamisen ja hallitun käyttöönoton.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

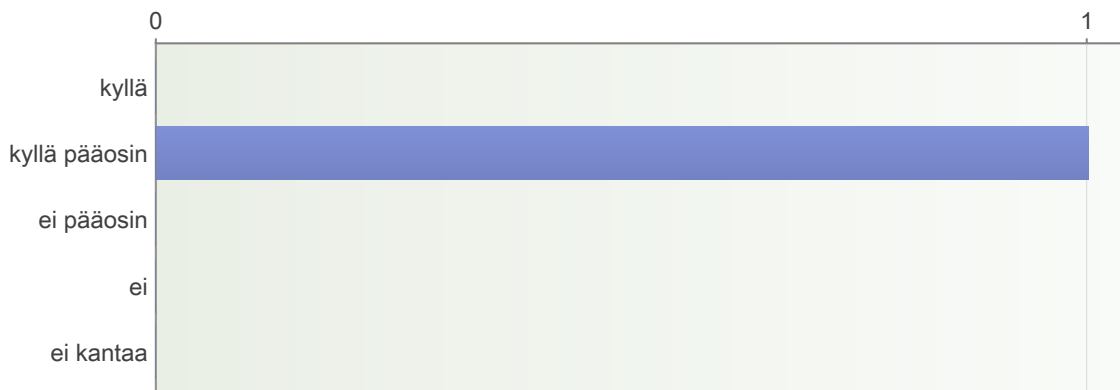
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan on siirrettävä suunhoidon palvelut kahdessa vaiheessa eli 1.1.2022 alkaen ja 1.1.2023 alkaen. Suunhoidon yksikön palveluiden siirtymäsäännökset sinänsä turvaavat palvelujen saatavuuden, mikäli henkilöstön siirtyminen eri työnantajien välillä ei osoittaudu merkittäväksi.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

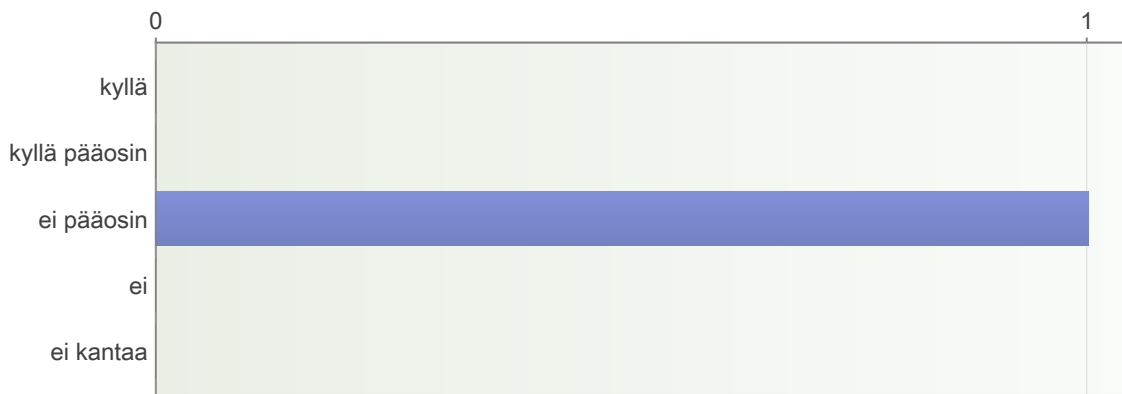
- Koska yksityisiä ja maakunnan liikelaitoksen palveluntuottajia koskee samat vaatimukset, yksityisten tuottajien toimintaedellytykset eivät esityksen myötä heikkene.

Yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä turvaavat esityksessä mm. seuraavat seikat:

- riittävän pitkä aika palveluntuottajaksi ilmoittautumiseen (eli 31.3.2020 saakka)
- maakunnan on pitänyt tehdä päätös suoran palvelun korvauksista ennen ilmoittautumisaajan päättymistä
- alkuvaiheen jälkeen julkiset ja yksityiset palveluntuottajat ovat samalla viivalla ja joutuvat kilpailemaan asiakkaista.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

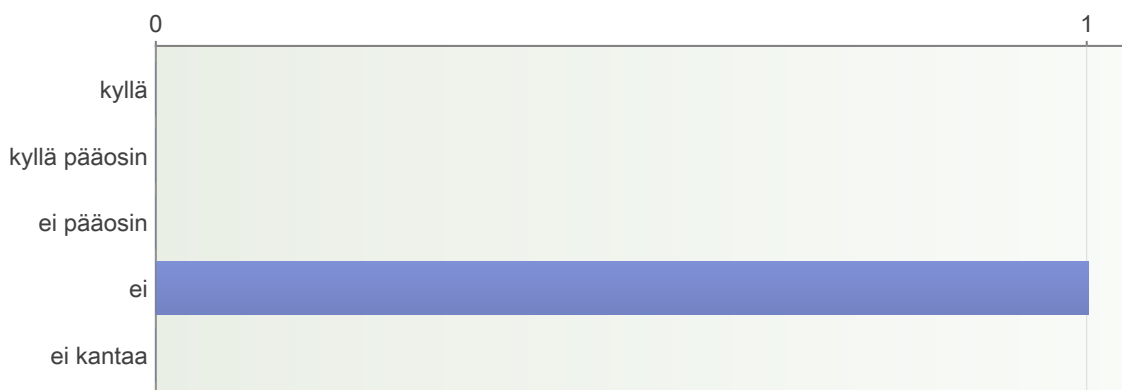
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisessä esityksessä on paljon elementtejä, jotka vahvistavat pienten toimijoiden mahdollisuutta toimia osana maakunnan palveluntuottajaverkoston. Periaatteessa vaatimukset ovat yhdenmukaiset sekä suurille että pienille toimijoille. Pienten toimijoiden asemaa vahvistaa myös se, että niillä on mahdollisuus toimia alihankinnan kautta toisen palveluntuottajan rinnalla. Tosiasia kuitenkin on, että pienille toimijoille varteenotettavaksi toimijaksi pääseminen on huomattavasti suuremman työn takana syntyvässä kilpailukentässä ja resurssivaatimukset voivat muodostua kohtuuttomiksi.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Arviossa on kiinnitetty huomiota siihen, että se ei vahvista palveluintegraatiota.

Vaikutusarvioihin koottu kokonaisarviointi ei kaikilta osin vastaa sitä minkälaisia riskejä ja vaikutuksia esityksen mukaisella valinnanvapauslailla on, joita vaikutusarviossakin on arvioitu olevan. Näitä on tuotu vaikutusarviossakin kattavasti esille. Vaikutusarviointin johtopäätöksissä arvioidaan varsin optimistisesti uudistuksen lisäävän väestöryhmien yhdenvertaisuutta ja maakunnan asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa palveluihin alueellisesti tasa-arvoisesti.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Keravan kaupungin eli keskisuuren kaupungin näkökulmasta on huolestuttavaa, että vaikutusmahdollisuudet omiin, aikaisemmin kustannustehokkaasti järjestettyihin palveluihin todennäköisesti heikkenevät. Uudenmaan maakunnan väestömäärä ja heterogeeninen kuntarakente aiheuttavat palvelujen järjestämiselle haasteen. Keskisuurten kaupunkien ja pienten kuntien vaikuttamismahdollisuudet palveluihin ja ratkaisuihin demokraattisten elinten kautta ovat rajalliset.

Huoli oman kaupungin lähipalvelujen turvaamisesta on suuri. Uudistuksen myötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistehtävä jää kuntiin. Suuri määrä henkilöstöä siirtyy maakunnan palvelukseen. Tämä vähennys koskee kaupungissa myös muita kuin sotessa toimivia henkilöitä, joten sillä on vaikutusta kaupungin palveluihin laajemminkin.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden lisääminen saattaa lisätä tyytyväisyyttä ja sitouttaa asiakasta hyvällä tavalla. On kuitenkin jossakin määrin epäselvää, minkälaisia valintoja sosiaali- ja terveystalouden asiakkaat haluavat tehdä. Perusterveydenhuollon aliresursointi ja palveluiden osittainen rapautuminen on johtanut tilanteeseen, jossa asiakkaat toivovat valinnanvapautta yksityisiin, jopa yliresursoituihin palveluihin. Ehdotettu valinnanvapausmalli ei tuo asiakkaille tällaista valinnanvapautta. Monimutkaisen ja sekavan valinnanvapausjärjestelmän rakentamisen sijaan voimavarat kannattaisi tässä vaiheessa suunnata perusterveydenhuollon kehittämiseen ja muihin yleisesti tunnistettuihin ongelmiin, kuten rahoituksen monikanavaisuuteen ja pirstaleiseen järjestäjäkenttään.

Lakiluonnoksen aineistoissa palveluja jaotellaan sen mukaan, onko niiden tuottajana julkinen vai yksityinen. Tästä on esimerkkinä luonnoksen vaikutusarvioinnissa mainittu pienituloisten valintamahdollisuuksien laajeneminen hyvätuloisia vastaavaksi siten, että on mahdollista valita yksityinen julkisen sijaan. Palvelujen käyttäjän näkökulmasta tarkoituksenmukaisempaa olisi puhua mahdollisuudesta valita korkealaatuinen palvelu, riippumatta sen tuotantotavasta, ja välttää tällä tavalla ideologisesti väritynyttä ilmaisutapaa.

Vaikutusarvioinnissa käytetään termiä kuluttaja, joka soveltuu huonosti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tarvitsevan ihmisen kuvaamiseen.

Esitys on selkeytynyt edellisestä lakiluonnoksesta. Lakiluonnos on edelleen hyvin terveystalouden-painoitteinen ja huoli sosiaalipalvelujen roolista on suuri.

Lakiluonnos ei edistä palvelujen integraatiotavoitetta, joka on muutoksen tärkeimpiä tavoitteita.

Riski tietojärjestelmien integraation viivästyisestä vaarantaa palvelujen turvattua jatkumista siirtymävaiheissa ja paljolti myös muutoksen tavoitteiden saavuttamista.

Kansallisen seurantajärjestelmän kehittäminen on avainroolissa, jotta lakiluonnokseen asetetut tavoitteet toteutuisivat.

Uudistuksen yhteydessä tulisi vielä harkita mahdollisuutta sallia kuntien palvelutuotanto. Jatkossa on mahdollista, että kunnilla täydentää maakunnan palveluja yleisen toimialansa puitteissa.

Vaikka maakunnilla on aina myös omaa julkista tuotantoa, tuotetaan jatkossa nykyistä suurempi osa julkisesti rahoitetuista sosiaali- ja terveyspalveluista myös yksityisten ja kolmannen sektorin tuottajien toimesta. Tällöin myös henkilöstöstä osa siirtyy sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan sisällä maakunnan palveluksesta yksityisen työnantajan palvelukseen. Siirtymät koskevat erityisesti naistyöntekijöitä alan naisvaltaisuuden vuoksi. Asiakkaiden mahdollisuus vaihtaa määräajoin palvelujen tuottajaa voi luoda pysyvien työsuhteiden sijaan aiempaa enemmän epätyypillisiä työsuhteita. Myös yksityiset tuottajat tarvitsevat tuotannon kasvaessa henkilökuntaa ja rekrytointi kohdistuu todennäköisesti pääasiassa maakuntien henkilöstöön. Tämä voi osaltaan aiheuttaa äkillistä henkilöstövajausta maakunnissa, etenkin jos rekrytointi kohdistuu ns. avainhenkilöihin.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Edellä esitettyjen huomioiden perusteella kaupunginhallitus ehdottaa, että lausunnossa esitettyä valinnanvapauslakiehdotusta ei viedä eteenpäin. Valinnanvapautta voidaan haluttaessa toteuttaa nykyisen lainsäädännön pohjalta kehittämällä sitä paremman sosiaalipalvelujen ja terveyspalvelujen sekä peruspalvelujen ja erikoispalvelujen integraation suuntaan sekä tarvittaessa valmistella lainsäädäntöä uudelleen.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa